

ВИКОНАВЧІ ДОКУМЕНТИ, ЯКІ ВИДАЮТЬСЯ СУДОМ В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Перунова О.М.,

к.ю.н., доцент кафедри економічної теорії та права

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У даній статті був проведений аналіз виконавчого провадження та виконавчих документів, які видаються судом у процесі виконання судових рішень. Визначені і проаналізовані особливості виконавчого провадження, історичний розвиток такого процесуального документа, як виконавчий лист.

З'ясовано, що виконавчі документи – це встановленої форми і змісту письмові документи, які видаються судом та іншими юрисдикційними органами для примусового виконання прийнятих ними у справах рішень, ухвал, постанов, інших актів як підстав для їх виконання.

Ключові слова: виконавчі документи, виконавче провадження, виконавчий лист, судові рішення, ухвали, постанови суду, законна сила судового рішення, процесуальна форма і зміст виконавчого листа.

Перунова Е.Н. / ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЕ ДОКУМЕНТЫ, КОТОРЫЕ ВЫДАЮТСЯ СУДОМ В ПРОЦЕССЕ ИСПОЛНЕНИЯ СУДЕБНЫХ РЕШЕНИЙ / Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет, Украина

В данной статье выполнен анализ исполнительного делопроизводства и исполнительных документов, которые выдаются судом в процессе исполнения судебных решений. Рассматривается историческое развитие исполнительных листов; предложены некоторые дополнения к их содержанию. Дополнения, которые были изложены относительно содержания исполнительного листа, вносят определённую ясность в исполнительное производство.

Ключевые слова: исполнительные документы, исполнительное производство, исполнительный лист, судебное решение, определение, постановления суда, законная сила судебного решения, процессуальная форма и содержание исполнительного листа.

Perunova E.N. / EXECUTIVE DOCUMENTS ISSUED BY THE COURT IN THE PROCESS OF EXECUTION OF COURT DECISIONS / Kharkiv National Automobile and Highway University, Ukraine

In this article, an analysis of the enforcement proceeding and executive documents issued by court in the process of execution of court decisions was carried out. Features of the enforcement proceeding was identified and analyzed and the historical development of the procedural document – writ of execution. Clarified that the writs of execution – is written documents of established form and content, which are issued by a court or other jurisdictional authorities for the enforcement of the judgments, orders and other acts as grounds for their implementation. It is proved that the observance of procedural form and content of the writ of execution is one of the mandatory requirements of civil procedure legislation and enforcement proceedings, which ensures the implementation of the justice of a particular civil case by a court decision. Despite the complexity of the enforcement stage of enforcement proceeding procedural form and content of writ of execution must comply with the laws of civil procedure and enforcement proceedings, indicating the same details inherent in the procedural act-document. Necessity for the inclusion of article in the CPC of Ukraine which would include procedural form and contents of writ of execution is determined. Writ of execution must be issued (made) by the registry of the court and signed by the judge or Chairman of the court and bear the seal of the court, which issued it. All three forms of writs of execution were considered, leading to the conclusion on the production of hard copies, centrally on a particular form of this procedural document. The content of the text of the writ of execution must be executed correctly, without spelling errors in compliance with the style of official documents. Content of the writ of execution is analyzed. Particularly important requirements that apply to the content of the writ of execution, is an indication of the operative part of the court decision. Determination of the specificity of the enforcement proceedings, further development of the implementation will depend on the requirements to the form and contents of the writ of execution.

Key words: executive documents, enforcement, writ, judgment, decision or ruling, validity of the judgment, procedural form and content of the writ of execution.

Згідно зі ст. 1 Закону України від 21 квітня 1999 р. «Про виконавче провадження», виконавче провадження – це сукупність дій органів і посадових осіб, які вказані у даному Законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які здійснюються з підстав, у спосіб і в межах їх повноважень, які зазначені даним Законом чи іншими нормативно-правовими актами, опублікованими згідно з діючим Законом і іншими законами, а також рішення, які згідно з діючим Законом належать примусовому виконанню [1, с. 4].

Законодавство про виконавче провадження – це сукупність правових норм, які входять до системи адміністративно-процесуального права і предметом регулювання яких є суспільні відносини, що виникають у процесі діяльності органів державної виконавчої служби України, спрямованої на примусове виконання рішень, ухвал, постанов судових і несудових органів у передбачених законом випадках [2, с. 4–5].

«Основание исполнения – постановление суда или другого органа, которое согласно закону подлежит исполнению по правилам исполнительного производства» [3, с. 188].

У процесі виконавчого провадження можуть виникнути не тільки адміністративно процесуально-виконавчі правовідносини, а й цивільно-процесуальні, при яких ви-

користуються певні, затверджені ЦПК України процесуальні акти-документи.

Діяльність суду у виконавчому провадженні завжди визначається окремими нормативними актами, а саме: Цивільним процесуальним кодексом, Кримінально-процесуальним кодексом, Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими.

Вважаємо, що виконавче провадження вже неможливо розглядати тільки в рамках цивільного процесуального права, але й позбавляти впливу на виконавче провадження буде не розумно. Виконавче провадження ще недостатньо визначено юридичною наукою як окрема галузь, оскільки є певні функції цивільних судів загальної юрисдикції, які мають безпосередній вплив на виконавче провадження.

С.Я. Фурса визначає їх так : 1) особлива зовнішня контрольна функція; 2) зв'язок між рішенням або ухвалою суду та їх виконанням зумовлюють особливий зв'язок між діяльністю суду та державною виконавчою службою, між Цивільним процесуальним кодексом та Законом «Про виконавче провадження», оскільки суду надані певні владні повноваження, що зумовлюються не тільки законодавством, а й правосвідомістю судді; 3) вирішення суттєвих питань виконавчого провадження: видача виконавчого документа, видача дублікату виконавчого документа, по-

новлення строку пред'явлення виконавчого документа до виконання, роз'яснення рішення, розстрочка та відстрочка виконання, зміна способу і порядку виконання, поворот виконання, вирішення питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу, про оголошення розшуку боржника або дитини, видача дозволу на виконання рішень іноземних судів та інших [4, с. 102].

Підставами для виконання є рішення, ухвали, постанови суду в цивільних справах, які не виконуються боржником добровільно у встановлений строк, і з яких допущено негайне виконання, виконуються примусово органами Державної виконавчої служби, які входять до системи органів Міністерства юстиції України, в порядку, встановленому Законом України. У примусовому порядку виконуються державним виконавцем, як правило, рішення суду в цивільних справах, якими задоволені позовні вимоги про присудження боржника до виконання певних дій (про присудження майна, грошових коштів, відібрання дитини, поновлення на роботі, виселення, вселення, примусовий обмін жилого приміщення тощо).

Рішення про відмову в позовах про присудження, про визнання і встановлення фактів і правовідносин та перетворення правовідносин (знаходження громадянина на утриманні, визнання договору недійсним, розірвання шлюбу тощо) не потребують примусового виконання, але в частині стягнення судових витрат вони можуть виконуватися в примусовому порядку. В іншій частині рішення про визнання і перетворення правовідносин не потребують примусового виконання через їх загальну обов'язковість і виступають підставами для їх реалізації іншими способами, зокрема реєстрацію компетентними органами держави встановлених судом правовідносин (бюро технічної інвентаризації – видачею свідоцтва про право власності на жилий будинок) чи правового статусу громадянина (органи реєстрації актів громадянського стану – свідоцтво про розірвання шлюбу, про смерть громадянина тощо).

Підлягають примусовому виконанню й ухвали суду у випадках, передбачених законом, які за змістом характеризуються реалізованістю і вимагають примусового виконання, наприклад про забезпечення позову.

Відкриття виконавчого провадження слід трактувати як окрему стадію, що визначає такий початок дій з виконання постанов суду та актів інших державних і недержавних органів, який забезпечує правомірність застосування заходів примусового виконання. Після набуття законної сили рішенням суду чи іншого юрисдикційного органу стягувач для здійснення права на примусове виконання має отримати виконавчий документ у суді або в іншому органі, що розглядав справу, або виконавчий документ у передбачених законом випадках пересилається державному виконавцю судом чи іншим уповноваженим органом. Саме виконавчий документ вказує на існування умов, які дають право вживати заходів примусу, тобто затверджують право стягнення.

Виконавчі документи – це встановленої форми і змісту письмові документи, які видаються судом та іншими юрисдикційними органами для примусового виконання прийнятих ними у справах рішень, ухвал, постанов, інших актів як підстав для їх виконання [5, с. 29].

Проаналізувавши Закон «Про виконавче провадження», слід зазначити, що перелік виконавчих документів зазначається у змісті ст. 18 Закону «Про виконавче провадження» [6, с. 66–67].

У даному випадку нас цікавлять лише ті виконавчі документи, які впливають із цивільного процесу. Найрозповсюдженішими і найважливішими для виконавчої стадії є виконавчі листи. Це письмові документи устанавленого зразка (за формою і змістом), що мають властиві приписи, що видаються загальними судами і зобов'язують боржників, інших юридичних та фізичних осіб точно і своєчасно виконати рішення суду і сприяти державному виконавцю у примусовому їх виконанні.

Питання, пов'язані зі зверненням судового рішення до виконання, вирішує місцевий суд, який розглянув справу. За кожним судовим рішенням, яке набрало законної сили, за заявою осіб, на користь яких воно ухвалено, видається один виконавчий лист. Якщо на підставі ухваленого рішення належить передати майно, що перебуває в кількох місцях, або якщо рішення ухвалено на користь кількох позивачів чи проти кількох відповідачів, суд має право за заявою стягувачів видати кілька виконавчих листів, точно зазначивши, яку частину рішення треба виконати за кожним виконавчим листом [7, с. 398].

У справах про стягнення аліментів, у разі виплати допомоги на неповнолітніх дітей у період розшуку їхніх батьків, суддя на підставі подання державного виконавця про заборгованість з аліментів, що склалася, виносить ухвалу про видачу виконавчого листа на стягнення з боржника сум виплаченої допомоги з нарахуванням встановлених законодавством десяти відсотків на ці суми.

При виконанні рішення про відшкодування заподіяної шкоди, якщо майна боржника виявилось недостатньо, з метою повного стягнення має бути виписаний другий виконавчий лист для звернення стягнення на зарплату чи інший зарібок боржника за місцем роботи чи відбування покарання.

Виконавчі документи, що стосуються відшкодування шкоди, завданої злочином, мають певні особливості. У справах, з яких шкода завдана різними видами злочинів, виконавчі листи виписуються окремо: на суми відшкодування шкоди від крадіжок і на суми відшкодування шкоди, заподіяної іншими злочинами.

За заявою стягувача може бути видано кілька виконавчих листів за кількістю боржників для виконання вироку або рішення, які передбачають їх солідарну матеріальну відповідальність. У кожному виконавчому листі обов'язково зазначається сума стягнення і перелічуються всі боржники з вказівкою на їх солідарну відповідальність.

Якщо рішенням задоволені різнотипні вимоги, то за кожною з них виписується окремий виконавчий лист, наприклад один лист про передачу грошей кредиторі і другий – про стягнення з боржника судових витрат у доход держави.

У разі втрати оригіналу виконавчого листа суд, який ухвалив рішення за заявою стягувача, може видати дублікат. Така заява розглядається в судовому засіданні з викликом сторін і заінтересованих осіб, проте їх неявка не перешкоджає вирішенню питання про видачу дублікату. Про наслідки розгляду заяви суд постановляє ухвалу, на яку може бути подано скаргу.

Виконавчі листи не видаються для виконання рішень про визнання, зміну та припинення правовідносин. Копія таких рішень є підставою для їх реалізації компетентними державними органами шляхом реєстрації правового становища громадянина та його майна (свідоцтво про розірвання шлюбу та інші). У справах окремого провадження замість виконавчого листа видається копія рішення суду. Але у справах про стягнення недоїмок з податкових і неподаткових платіжів видається виконавчий лист.

Виконавчий лист видається не пізніше наступного дня після набрання рішенням, ухвалою, постановою законної сили, а в справах, в яких рішення підлягає негайному виконанню, – в день його постановлення.

Варто погодитися з А.М. Ширшиковим, який у своїй праці «Виконання судових рішень» вказує на те, що виконавчі документи слід реєструвати в журналі обліку виконавчих документів, що, у свою чергу, полегшить у разі необхідності наведення різних довідок зі справи [8, с. 19–24].

Додержання процесуальної форми і змісту виконавчого листа є однією з обов'язкових вимог як цивільно-процесуального законодавства, так і виконавчого провадження, що забезпечує здійснення правосуддя з конкретної цивільної справи за рішенням суду.

Слід зазначити, що в науці цивільного процесуального права поняття процесуальної форми і змісту виконавчого листа розглядалися у наукових працях П.П. Заворотько, М.Й. Штефана, Л.Ф. Лесницької, Д.Я. Малешина.

Так, П.П. Заворотько і М.Й. Штефан у своїй праці зазначають, що найбільш розповсюдженим видом виконавчих документів є виконавчий лист. Вони розглядають форму виконавчого листа згідно з Наказом міністра юстиції СРСР від 27 травня 1953 р. окремо по цивільних і кримінальних справах. Виконавчий лист того часу повинен був мати такі реквізити, як: найменування суду, який видав виконавчий лист; справа, по якій видається виконавчий лист; час постановлення рішення; резолютивна частина рішення (дослівно); час набрання рішення законної сили; час видачі виконавчого листа; повне найменування стягувача, боржника та їх адреса [9, с. 119–121].

Л.Ф. Лисницька у своїй праці більш детально розглядає вимоги процесуальної форми, яким повинен відповідати виконавчий лист, хоча зовсім не розглядає його зміст. Вона вказує на три форми виконавчих листів, а саме: 1) виконавчі листи із цивільних справ; 2) виконавчі листи з кримінальних справ; 3) виконавчі листи, які видаються з усіх категорій справ. Л.Ф. Лисницька вказує на те, що у виконавчому листі спеціально зазначається розділ для відмітки його реєстрації в суді, а саме дати і найменування суду і дати надходження виконавчого листа, а також номер згідно з книгою обліку виконавчих документів. Це робиться для того, щоб було легше проконтролювати хід виконання. Виконавчий лист має спеціальний розділ для відміток судового виконавця про виконання рішення чи повернення листа стягувачу з вказівкою причини повернення. Виконавчий лист повинен зберігатися нарівні з грошовими паперами, пересилається замовною поштою і на руки боржнику не видається. Виконавчий лист видається судом скаржнику на його прохання після вступу рішення в законну силу. Виконавчий лист видається лише з рішень, які належать примусовому виконанню [10, с. 17–21].

Д.Я. Малешин зазначає, що є низка умов для здійснення права на пред'явлення виконавчого документа, а саме: 1) документ повинен бути виконавчим; 2) відповідати формі і змісту; 3) має бути пред'явлений у встановлені строки; 4) належною особою. Д.Я. Малешин вважає, що друга умова здійснення права на пред'явлення виконавчого документа полягає у дотриманні зазначених у законодавстві форми і змісту. [11, с. 119–121].

Таким чином, процесуальна форма і зміст виконавчого листа, розглядувані цими вченими, є неповними й різними, залежно від законодавства різних періодів виконавчого провадження. Однак єдиним є те, що, незважаючи на складність виконавчої стадії (виконавчого провадження), процесуальна форма і зміст виконавчого листа повинні відповідати законодавству цивільного процесу і виконавчого провадження із зазначенням одних і тих же реквізитів, які притаманні цьому процесуальному акту-документу.

Виконавчий лист у вітчизняному законодавстві був уведений у 1864 р., з прийняттям Статуту цивільного судочинства 1864 р. Встановлені ще тоді вимоги до змісту виконавчого листа (ст. 927 Статуту цивільного судочинства) з певними змінами збереглися до наших днів, а саме: виконавчий лист того часу мав містити в собі основу, внаслідок якої рішення належить виконанню [12, с. 151]. У такому правовому вигляді виконавчий лист проіснував до радянських часів.

У радянський період ЦПК УРСР 1924 р. передбачав видачу виконавчих листів у цивільному судочинстві, але законодавством не було визначено процесуальну форму і зміст виконавчого листа (ст. 209–217 ЦПК УРСР 1924 р.) [13, с. 116–118].

Прийнятий ЦПК УРСР 1964 р. на відміну від попереднього ЦПК УРСР містив ст. 355 (зміст виконавчого листа), яка вказувала на те, що виконавчий лист повинен включати: найменування суду, який видав виконавчий лист; справу, з якої був виданий виконавчий лист; час постановлення рішення; резолютивну частину рішення (дослівно); час вступу рішення в законну силу; час видачі виконавчого листа; повне найменування стягувача, боржника і їхні адреси. Зміст інших виконавчих документів зазначався відповідним законом [14, с. 136].

Цивільний процесуальний кодекс станом на 26 червня 2002 р. не містив у собі статтю, яка б описувала зміст виконавчого листа, лише ст. 349 ЦПК України вказує на те, що виконання рішень судів здійснюється відповідно до Закону України «Про виконавче провадження» (600-14) [15, с. 165].

Нині діючий ЦПК містить у собі ст. 369 ЦПК України «Оформлення виконавчого листа, виправлення помилки в ньому та визнання листа таким, що не підлягає виконанню», якою передбачено, що виконавчий лист оформлюється відповідно до вимог, встановлених Законом України «Про виконавче провадження» [16, с. 161].

Таким чином, на різних етапах розвитку процесуального законодавства законодавець не міг визначитися щодо оформлення й остаточного затвердження цього процесуального акта-документа в ЦПК України, тим самим постійно звертаючись до виконавчого провадження минулих років, яке досі не сформувалось як окрема галузь. Приймаючи виконавчий лист до виконання, державний виконавець повинен керуватися вимогами не лише Закону України «Про виконавче провадження», але й враховувати положення інших норм цивільного законодавства. Наприклад, у разі подання апеляційної скарги рішення суду набирає чинності після розгляду справи судом апеляційної інстанції. Відповідно до ст. 368 ЦПК України за кожним рішенням, яке набрало законної сили, за заявою особи, на користь якої воно ухвалено, чи прокурора, який здійснював у цій справі представництво інтересів громадянина або держави в суді, видається виконавчий лист. Таким чином, дані про набрання рішенням чинності містяться у виконавчому листі. Незважаючи на те, що Законом України «Про виконавче провадження», ст. 19, зазначені обов'язкові реквізити, яким повинен відповідати кожний виконавчий документ, на нашу думку, вкрай необхідно ввести у ЦПК України статтю, яка б детально містила в собі процесуальну форму і зміст виконавчого листа, оскільки цей документ є найбільш розповсюдженим у виконавчій стадії цивільного процесу, а також є найбільш вагомою процесуальною дією суду у стадії виконання. Наявність обов'язкових реквізитів у виконавчому документі державний виконавець зобов'язаний перевірити при надходженні документа на виконання, у разі відсутності у виконавчому документі обов'язкових реквізитів державний виконавець відмовляє у відкритті виконавчого провадження (ст. 26 Закону). Оскільки стадія цивільного провадження нерозривно пов'язана з виконавчим провадженням, вважаємо за потрібне включити у ЦПК України статтю, яка б містила в собі процесуальну форму і зміст виконавчого листа.

На нашу думку, ця стаття повинна містити в собі: 1) найменування суду, який видав виконавчий лист; 2) дату і номер рішення, за яким був виданий виконавчий лист; 3) найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові за його наявності для фізичних осіб) стягувача і боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання (для фізичних осіб), індивідуальний ідентифікаційний номер стягувача та боржника за його наявності, а також інші відомості, якщо вони відомі суду, що видав виконавчий лист, які ідентифікують стягувача та боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню, такі як дата і місце

народження боржника та його місце роботи; 4) місцезнаходження майна боржника тощо; 5) резолютивна частина рішення (дослівно); 6) спосіб і порядок виконання; 7) дата набрання чинності рішення; 8) строк пред'явлення виконавчого листа до виконання.

Виконавчий лист повинен бути виписаний (виготовлений) канцелярією суду і підписаний суддею чи головою суду та скріплений печаткою суду, яким він був виданий.

Слід мати на увазі, що процесуальним законом, а також Законом «Про виконавче провадження» не передбачені способи і технічні засоби, які можуть бути застосовані при виготовленні виконавчого листа.

У зв'язку з тим, що виконавчі листи, які видаються судами, мають однакову юридичну силу на всій території України, для уникнення різного роду труднощів при виконанні рішень судів та інших органів уведено три форми виконавчих листів. А саме, форма № 1 передбачена для виконавчих листів, які видаються в цивільних справах на тривалий період виконання (стягнення аліментів або відшкодування шкоди, стягнення за цивільними справами значних сум, які не можуть бути стягнені шляхом одноразової реалізації майна боржником тощо). Форма № 2 передбачена для виконавчих листів, які видаються в кримінальних справах, розрахованих на тривалий період виконання (стягнення значних сум, які не можуть бути стягнені шляхом одноразового звернення стягнення на майно боржника, стягнення із засуджених періодичних платежів тощо). Форма № 3 передбачена для виконавчих листів як з кримінальних, так і з цивільних справ, розрахованих на однократне виконання (конфіскація майна, рішення про виселення), і в інших випадках, коли видача виконавчого листа такої форми буде визнана доцільною судом, який розглядає справу [17, с. 20–21].

Вважаємо, що всі ці форми виконавчого листа повинні виготовлятися друкарським способом, централізовано, на певному бланку, оскільки до зовнішнього виду цього процесуального документа теж пред'являються певні вимоги, які роблять текст виконавчого листа більш зрозумілим для осіб, які беруть участь у виконавчому провадженні. Зміст тексту виконавчого листа повинен бути оформлений грамотно, без орфографічних помилок, з дотриманням стилістики офіційних документів.

Виконавчий лист, який не відповідає за формою судового діловодства вимогам цього процесуального акта-документа, повинен підлягати поверненню.

Виконавчий лист складається українською мовою, що, у свою чергу, не буде суперечити викладенню цього процесуального документа на рівні з іншими процесуальними актами-документами цивільного процесу.

Крім встановленої форми, виконавчий лист передбачає низку вимог, які стосуються його змісту. Отже, повернемося до змісту цього процесуального акта-документа і розглянемо, чому ми наполягаємо на саме такому змісті виконавчого листа.

Виконавчий лист повинен вказувати на найменування суду, який видав цей процесуальний акт-документ. Така вимога у виконавчому листі свідчить про адресну спрямованість вирішення цивільної справи в судах загальної юрисдикції. У разі неточностей чи юридичних помилок, які можуть виникнути у виконавчому провадженні, це положення допоможе звернутися до суду, який видав цей процесуальний документ.

Вимоги змісту виконавчого листа передбачають дату і номер рішення, за яким був виданий виконавчий лист. Ці реквізити виконавчого листа допомагають канцелярії суду загальної юрисдикції в обліку бланків цього процесуального документа, при його видачі, а також сприяють своєчасній видачі самого виконавчого листа. Якщо виникнуть питання при виконанні рішень, ухвал, що набрали законної сили, в осіб, які беруть участь у виконавчому

провадженні, вони за допомогою номера рішення, що зазначений у виконавчому листі, можуть звернутися до суду.

Закон України «Про виконавче провадження» передбачає, що виконавчий документ повинен вказувати найменування стягувача і боржника, їх адреси, дату і місце народження боржника і його місце роботи (для громадянина), номера рахунків у кредитних організаціях (для юридичних осіб), індивідуальний ідентифікаційний номер стягувача та боржника, а також інші відомості, якщо вони відомі суду, що видав виконавчий лист. Це положення теж притаманне виконавчому листу, оскільки це елементарні вимоги до адресної спрямованості як стягувача, так і боржника, вказівка на їх платоспроможність. Відсутність хоча б однієї з цих відомостей у виконавчому листі буде підставою для невиконання рішень, ухвал суду, які набрали законної сили.

Особливо важливою вимогою, яка пред'являється до змісту виконавчого листа, є зазначення резолютивної частини судового рішення. Видача виконавчого листа повинна бути однією з найбільш вагомих процесуальних дій суду в стадії порушення. У виконавчому листі необхідно більш детально визначити основні питання винесеного судового рішення [11, с. 113].

Якщо рішення суду відповідає вимогам, які пред'являються до судового рішення, то при виконанні не повинно виникати суперечок про право (тому недопустимі умовні рішення); неясності з учасниками виконавчого судочинства, з рахунком, з якого необхідно робити стягування і т. ін. [2, с. 34]. Видається, що діючі норми недостатньо чітко визначають саме обов'язок суду вказувати в резолютивній частині рішення, а отже, і у виконавчому листі питання виконання. У результаті на практиці в більшості виконавчих листів вказуються тільки висновки суду про задоволення або про відмову у позові.

Водночас вирішення судом у виконавчому листі питань виконання є, на нашу думку, важливим аспектом процесуальної участі суду. Тому суд повинен більш детально встановити реальний механізм виконання, у виконавчому листі мають бути вказані спосіб і порядок виконання.

Тому вважаємо, що доповнення статті про зміст виконавчого листа таким положенням, як «спосіб і порядок виконання», внесе певну ясність у виконавче провадження.

Вважаємо, що порядок визначення способу виконання повинен бути врегульованим у нашому законодавстві більш детально. Слід зазначити, що ст. 373 ЦПК України зазначає лише відстрочку і розстрочку виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання. Зазначений по суті справи лише порядок зміни способу виконання. Це, на нашу думку, проявляється в деякій неефективності діючого законодавства з даного питання. Вважаємо, що поняття, види, а також порядок вибору способу виконання в законодавстві є неврегульованим. Виходить, що законодавець встановив порядок зміни, але порядок первісного визначення способу виконання залишається неврегульованим. Оперативність при визначенні способу виконання більшою мірою залежить від резолютивної частини рішення і стосується права сторін. Тому суд повинен, насамперед, у виконавчому листі визначити спосіб виконання винесеного рішення, щоб не виникало суперечок при виконанні обов'язків і права учасників цивільного процесу не були порушені.

Зазначення дати набрання чинності рішення і строку пред'явлення до виконання у виконавчому листі не є надмірною формальністю, оскільки ці положення являють собою своєрідний орієнтир, за допомогою якого контролюється термін і строк пред'явлення до виконання судового рішення.

Стаття 21 Закону України «Про виконавче провадження» зазначає термін пред'явлення виконавчих документів

до виконання, серед яких також виконавчий лист (протягом трьох років). Дана стаття вирішує питання про строки пред'явлення виконавчих документів до виконання – виконавчої давності. Виконавча давність – це встановлений даним Законом строк, у ході якого рішення може бути пред'явлено до примусового виконання. Для добровільного виконання закон таких строків не встановлює [2, с. 37]. Пропуск встановленого терміну пред'явлення виконавчого листа до його виконання буде вести до припинення права стягувача на примусове виконання рішення. Значення

терміну виконавчого листа полягає в тому, що він допомагає чіткому й швидкому виконанню рішень судів, а також забезпечує ясність і визначеність у взаємовідносинах сторін виконавчого провадження.

Таким чином, внесені у виконавчий лист положення дозволять суду відразу визначити важливі аспекти процесу виконання, встановити і закріпити в цивільному процесі модель виконавчого провадження. Подальший розвиток стадії виконання буде залежати від вимог, встановлених до форми і змісту виконавчого листа.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України об исполнительном производстве. Научно-практический комментарий. : Издание 2-е, исправленное и дополненное (Тертышников В.И., Тертышников Р.В.). – Харьков: Консум, 2002. – 144 с.
2. Штефан М.И. Виконання судових рішень. Національний ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ: Юриком Інтер, 2001. – 318 с.
3. Гражданский процесс Конспект лекций: [Пособие по подготовки к экзаменам / на основе материалов Калинова Л.Г., Ред. сост. : Четвертакова Е.Г.]. – М.: Приориздат, 2004. – 241 с.
4. Фурса С.Я. Виконавче провадження в Україні.: Навч. посіб., Ін-т міжнародних відносин. Нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – Київ: Атика, 2002. – 480с.
5. Кройтор В.А., Ясынок Н.М. Исполнительное производство. – Харьков: Эспада, 2003. – 176 с.
6. Хотенець П.В., Старжинський В.С. Коментар до закону «Про виконавче провадження». – Харків: Ксилон, 2005. – 307 с.
7. Чернооченко С.І. Цивільний процес: Вид 2-ге, перероб. та доп.: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
8. Ширшиков А.М. Исполнение судебных решений. – Москва: Юрид. лит., 1966. – 108 с.
9. Заворотько П.П., Штефан М.И. Судове виконання. – Київ: Вид-во Київського ун-ту, 1967. – 263 с.
10. Лесницкая Л.Ф. Исполнительное производство. – М.: Юридическая литература, 1983. – 176 с.
11. Малишин Д.Я. Исполнительное производство. Московский гос. ун –т. им. М.В. Ломоносова, Юрид. фак. каф. гражданского процесса. – М.: Городец, 2003. – 207 с.
12. Устав Гражданского судопроизводства. – Петроград: Издание 1914, 1914. – 447 с.
13. Гражданское процессуальное законодательство СССР и Союзных республик. – Москва: Госюриздат, 1957. – 495 с.
14. Гражданский процессуальный кодекс Украинской ССР. – Киев: Госюриздат УССР, 1964. – 178 с.
15. Цивільний процесуальний кодекс України. – Харків: Одисей, 2002. – 169 с.
16. Цивільний процесуальний кодекс України. – Харків: станом на 20 лютого 2014 року. – Х. : Право, 2014. – 208 с.
17. Лесницкая Л.Ф. Исполнительное производство. 2-е издание с изменениями и дополнениями. – М. : Юрид. лит., 1989. – 192 с..

УДК 347.453.3/4(477)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ ДОГОВОРУ НАЙМУ БУДІВЛІ АБО ІНШОЇ КАПІТАЛЬНОЇ СПОРУДИ

Позов І.І.,

асистент кафедри цивільного права

Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена дослідженню договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. Визначається його предмет, надається характеристика будівель та інших капітальних споруд. Виявлені недоліки в правовому регулюванні договору найму будівлі або іншої капітальної споруди, внесені пропозиції з їх усунення та вдосконалення чинного законодавства, регулюючого суспільні відносини в цій галузі.

Ключові слова: договір найму будівлі або іншої капітальної споруди, оренда, орендне зобов'язання, наймодавець, наймач.

Позов И.И. / ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПРЕДМЕТА ДОГОВОРА НАЙМА ЗДАНИЯ ИЛИ ДРУГОГО КАПИТАЛЬНОГО СООРУЖЕНИЯ / Национальный университет «Одесская юридическая академия», Украина

Статья посвящена исследованию договора найма здания или другого капитального сооружения. Определяется его предмет, характеризуются здания и другие капитальные сооружения. Выявлены недостатки в правовом регулировании договора найма здания или другого капитального сооружения, внесены предложения по их устранению и совершенствованию действующего законодательства, регулирующего общественные отношения в этой области.

Ключевые слова: договор найма здания или другого капитального сооружения, аренда, арендное обязательство, наймодатель, наниматель.

Pozov I.I. / PROBLEMATIC ISSUES OF DETERMINING THE SUBJECT OF THE CONTRACT OF LEASE A BUILDING OR OTHER CAPITAL FACILITY / National University «Odessa Law Academy», Ukraine

The thesis is devoted to the research of the contract of lease a building or other capital facility. In this thesis on the ground of the current legislations and practice of its application the attitudes are analysed, which arise at the concluding, fulfilment and discontinuance of the lease arrangements. The author gives the definition of the object of this contract, defines building and other capital facilities. The concept of a subject and object of the agreement is clarified; the contents and legal nature of the contract of lease, their essential conditions, legal status of the participants of contractual legal relationships, responsibility of the parties for default or inadequate fulfilment of the lease arrangements of state and municipal property are analysed. The considerable attention in a article is allocated to mining of the proposals on advancing the Act of Ukraine "About the lease of state and municipal property", and also other statutory acts, which regulate the contracts of hiring (lease). The author has revealed the disadvantages in the legal regulation of the contract of lease a building or other capital facility and has formulated some propositions on elimination and perfection of civil legislation in this field.

Key words: contract of lease a building or other capital facility, lease, lease obligation, lessor, lessee.